

FORSVARSMINISTERIET



4. november 2015

Til forsvarsforligskredsen

På baggrund af MF Bjarne Laustsens henvendelse den 31. oktober 2015 i fortsættelse af drøftelsen på forligskredsmødet den 30. oktober 2015 af udbud af vedligeholdelsen af Søværnets skibe fremsendes hermed besvarelse af de stillede spørgsmål.

Spørgsmål 1:

"Kan ministeren bekræfte at nationale udbud blev anvendt flere år efter forsvars- og sikkerhedsdirektivet implementering i 2011 og at direktivet ikke forhindrer anvendelsen af artikel 346?"

Svar:

Det er korrekt, at Forsvaret i perioden fra august 2011 til oktober 2013 fortsatte praksis med nationale udbud af skibsvedligeholdelse af Søværnets skibe. Praksis blev ændret som en konsekvens af, at skibsvedligeholdelsen er vurderet udbudspligtig efter EU Forsvars- og sikkerhedsdirektiv.

Undtagelsesmuligheden efter EU-traktatens artikel 346 kan ikke anvendes, hvor man med et mindre indgribende tiltag – i dette tilfælde et udbud under Forsvars- og Sikkerhedsdirektivet - kan nå samme mål. Dette ville stride mod EU proportionalitetsprincip.

Spørgsmål 2:

"Kan ministeren bekræfte at den kritik, der i den konkrete sag blev rejst af folketingsmedlemmer Troels Lund Poulsen og Lene Espersen med udgangspunkt i en avisartikel fra juni 2013, ikke handlede om EU-udbud men om hvorvidt ordren gik til det bedste tilbud?"

Svar:

Søndagsavisen bragte den 21. juni 2013 en artikel på sin hjemmeside med kritik af manglende efterlevelse af udbudsbestemmelserne. Kritikken af den daværende Forsvarets Materieltjeneste omfattede følgende forhold: At Materieltjenesten i strid med udbudsreglerne ikke havde udbudt en aftale om vedligeholdelse af Søværnets standardfartøjer; At Materieltjenesten ikke tildelte en aftale om vedligeholdelse af Marinehjemmeværnsfartøjer til det

værft, som havde afgivet det billigste tilbud (tildelingskriteriet "det økonomisk mest fordelagtige tilbud" blev brugt, hvilket ikke nødvendigvis er lig med det billigste tilbud). At Materieltjeneste havde handlet i strid med de grundlæggende EU-udbudsretlige principper om ligebehandling og gennemsigtighed i et udbud af ombygningsarbejder på dykkerfartøjet "SØLØVEN" (udbuddet blev annulleret).

Der henvises til besvarelsen af samrådsspørgsmål AH den 3. september 2013, som blev stillet efter ønske fra Troels Lund Poulsen (V) og Lene Espersen (K).

Kritikken af Forsvarets Materieltjeneste udviklede sig i forlængelse af samrådet til en generel kritik af Forsvarets Materieltjenestes håndtering af udbudsområdet.

Forsvarets Materieltjeneste blev bedt om en redegørelse for udbudsområdet, herunder i hvilket omfang udbudsreglerne var overholdt i forbindelse med indkøb.

Materieltjenestens redegørelse for håndteringen af udbudsområdet i 2012, identificerede 49 indkøb, hvor EU's udbudsregler ikke var overholdt. Dette førte blandt andet til, at der blev iværksat en undersøgelse af, om der kunne placeres et personansvar ved Forsvarets Materieltjeneste.

Den daværende forsvarsminister orienterede Folketingets Forsvarsudvalg den 29. januar 2015 om offentliggørelsen af de 49 indkøb og skrev i den forbindelse: *"Det er for mig som minister afgørende, at udbudsreglerne overholdes til fulde, herunder at det sikres, at den ny EU lovgivning implementeres og anvendes korrekt."*

Spørgsmål 3:

"Vil ministeren redegøre for indholdet af det nabocheck der er gennemført? Under samrådet torsdag den 17. september blev det understreget at oversendelsen til EU implementeringsudvalget ikke måtte blive en syltekrukke. Er det rigtigt forstået at nabochecket blev gennemført af Regeringens EU implementeringsudvalg? Vil ministeren oplyse hvad udvalget har udtalt?"

Svar:

I forbindelse med inddragelse af Regeringens EU implementeringsudvalg blev det i et forbedende møde til 1. møde – i samråd med Erhvervs- og Vækstministeriet – besluttet, at der skulle iværksættes et såkaldt nabocheck.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har med inddragelse af Kammeradvokaten gennemført et nabocheck ved seks udvalgte EU-lande: Tyskland, Polen, Sverige, Frankrig, Holland og Storbritannien.

Resultatet af nabochecket er modtaget i Forsvarsministeriet. De foreliggende konklusioner viser, at de undersøgte lande i væsentlig grad udbyder "Reparation og vedligeholdelse af krigsskibe" i EU udbud, og at udbuddene i væsentlig grad ender med at ordren går til det land, der har udbudt opgaven.

Spørgsmål 4:

"Med hensyn til indholdet af nabochecket bedes ministeren oplyse hvor mange udbud der er undersøgt for hvert af de nævnte lande og hvor stor en andel disse udbud udgør af hvert lands samlede militære reparations- og vedligeholdelsesarbejder. Vil ministeren oplyse om det er hans opfattelse at disse udbud er repræsentative for alle de militære reparations- og vedligeholdelsesarbejder der sker i disse lande?"

Svar:

Indledningsvis skal det bemærkes, at nabochecket vedrører "Reparation og vedligeholdelse af krigsskibe" og ikke "militære reparations- og vedligeholdelsesarbejder" generelt.

Nabochecket er foretaget med udgangspunkt i EU udbudsdatabase, den såkaldte "TED database – Tender Electronic Daily". I nabochecket undersøges således de opgaver vedrørende "Reparation og vedligeholdelse af krigsskibe", som de seks lande har sendt i EU udbud, herunder hvor mange udbud, der er foretaget, og hvor stort et økonomisk volumen udbuddene omfatter.

Der er konkret fundet og undersøgt 229 udbud i den relevante periode, hvoraf der i 191 tilfælde foreligger både en udbuds- og tildelingsbekendtgørelse. Udbuddene fordeler sig som følger:

Holland:	9 udbud (økonomisk volumen ikke angivet).
Tyskland:	113 udbud (ca. 2 mia. kr.).
Polen:	58 udbud (ca. 544 mio. kr.).
Frankrig:	26 udbud (ca. 1.5 mia. kr.).
Sverige:	20 udbud (ca. 23 mio. kr.).
Storbritannien:	3 udbud (ca. 8 mia. kr.).

Det gennemførte nabocheck giver ikke et overblik over, hvorvidt de undersøgte lande udbyder al deres skibsvedligeholdelse.

Det er vurderingen, at nabochecket og det foreliggende resultat er repræsentativt for udbuddet af skibsvedligeholdelsen til krigsskibe i de seks udvalgte lande, som indgik i nabochecket.

Spørgsmål 5:

"Vil ministeren oplyse om de pågældende udbud er undersøgt ved en gennemgang af hele udbudsteksten på originalsprogene, eller af det oversatte resume?"

Svar:

Der er tale om en gennemgang af udbuds- og tildelingsbekendtgørelser på de sprog, som de foreligger på i EU udbudsdatabase (TED databasen). Der er i forbindelse med oversættelsen fra henholdsvis, hollandsk, polsk, fransk og tysk anvendt oversættelsesværktøjer i det omfang, det har været nødvendigt.

Spørgsmål 6:

"Er det ministerens opfattelse at danske værfters muligheder i udlandet, hvor det stilles som betingelse at arbejdet udføres i det pågældende land og at udbud afgives på andre sprog end engelsk, er lige så gode som de udenlandske værfters mulighed her, når der i Danmark gives valgfrihed mellem dansk og engelsk og ikke stilles krav om stedet?"

Svar:

Det er næppe muligt at udtale sig generelt om udbudsbetingelserne i udlandet sammenlignet med danske udbud. Det er endvidere vanskeligt ved at forholde sig til, hvilke opgaver der er relevante og attraktive for de danske værfter og den danske maritime industri at byde på. Det vil være op til industrien at vurdere.

I forbindelse med det konkrete udbud af den danske rammeaftale vurderes det ikke muligt at stille krav om, at opgaverne skal udføres i Danmark. Dette ville være en nationalitetsdiskrimination, som jævnfør proportionalitetsprincippet ville være unødvendig og ikke i udgangspunktet sagligt begrundet, bl.a. fordi de hidtil gennemførte udbud alle er endt med tildeling til danske værfter - og dermed bevarelse af danske kompetencer - uden at det har været nødvendigt at stille selvstændige krav om udførelsesstedet.

Der er i forbindelse med udbuddet valgt en model, hvor der stilles krav om, at der i forbindelse med evalueringen tages højde for Forsvarets omkostninger ved det bydende værfts geografiske placering. En geografisk placering uden for landets grænser giver Forsvaret øgede omkostninger til forlægning (transport af skibet fra basehavn til værftet) samt bemanning/bevogtning, og disse omkostninger indgår i evalueringen af de indkomne tilbud; både ved tildeling af rammeaftaler og ved efterfølgende tildeling af konkrete ordrer efter miniudbud.

Sproget i udbudsmaterialet er i fire af de seks delaftaler på dansk. Det betyder, at en udenlandsk leverandør skal afholde evt. udgifter til oversættelse for at kunne deltage i udbuddet. Danske leverandører vil på tilsvarende vis også kunne skulle afholde evt. udgifter til oversættelse for at komme i betragtning til udenlandske udbud.

Det kan således konstateres, at danske værfter vurderes at have gode muligheder for at deltage i udbuddet af vedligeholdelse af Søværnets skibe ved den måde, som udbuddet er tilrettelagt på og med den måde, hvorpå de kommende rammeaftaler tænkes anvendt, og det har som nævnt også været erfaringen indtil nu.

Spørgsmål 7:

"Vil ministeren fremlægge den juridiske vurdering der omtales side 3, 4. afsnit og ordlyden af det opdrag der er givet for den?"

Svar:

Det antages, at, der er tale om formuleringen

"I så fald ville de danske værfter skulle byde fra gang til gang (i EU-udbud jævnfør den juridiske vurdering) med den usikkerhed, der ligger i det."

Der henvises til Kammeradvokatens vurdering af anvendelsen af artikel 346 og herunder undtagelsesmuligheden i forbindelse med udbuddet af skibsvedligeholdelsen.

Spørgsmål 8:

"Vil ministeren oplyse hvilke andre EU lande der udbyder samtlige vedligeholdelsesarbejder, og forklare hvorfor de lande, der ikke gør det, kan undgå kritik fra EU Kommissionen, hvis de ligesom Danmark er forpligtet til at udbyde opgaverne i EU udbud?"

Svar:

Forsvarsministeriet har ikke grundlag for at udtale mig om de samlede udbud og kontrakter i andre EU-lande samt EU-kommissionens eventuelle overvejelser i forbindelse hermed.

Mere generelt bemærke det, at andre EU lande selvsagt vil være forpligtet til at overholde EU's udbudsregler i samme omfang som Danmark.

Spørgsmål 9:

"Hvad menes der med at "kommissionen har fokus på forholdet" (side 3 6. afsnit). Er det EU Kommissionen, der har fokus på om Danmark udbyder reparations- og vedligeholdelsesarbejderne? Eller er der tale om et bredere fokus? Hvordan viser denne fokus sig?"

Svar:

EU-kommissionen har meddelt, at den arbejder for at afvikle industrisamarbejde og minimering af medlemsstaternes anvendelse af traktatens undtagelsesbestemmelser.

I relation til implementeringen af Forsvars- og sikkerhedsdirektivet har Kommissionen endvidere meddelt, at den vil overvåge åbenheden af medlemsstaternes forsvarsmarkeder og gennem Tenders Electronic Daily (TED) og andre specialiserede kilder regelmæssigt vurdere, hvordan de nye regler for indkøb anvendes.

Dette fremgår blandt andet af *"Meddelelse fra Kommissionen til Europa-parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, - Hen imod en mere konkurrencedygtig og effektiv forsvars- og sikkerhedssektor"*, juni 2013.

På Det Europæiske Råds møde i december 2013 hilste stats- og regeringslederne meddelelsen velkommen.

Kommissionen er i gang med en undersøgelse af medlemsstaternes anvendelse af udbudsdirektiverne. Resultatet af undersøgelsen forventes fremlagt i sommeren 2016.

Spørgsmål 10:

"Vil ministeren bekræfte at der fortsat er mulighed for at anvende artikel 346's undtagelsesbestemmelse til at begrænse indgåelse af rammeaftalerne til værfter på dansk grund, hvis betingelserne er opfyldt? Og at betingelserne vil være opfyldt hvis den danske regering anser bevarelse af en tilstrækkelig vedligeholdelseskapacitet på dansk grund for en væsentlig sikkerhedsinteresse?"

Svar:

Undtagelsesmuligheden efter EU-traktatens artikel 346 kan kun anvendes i de tilfælde, hvor det strider mod væsentlige nationale sikkerhedsinteresser at udbyde en opgave.

I forbindelse med anvendelsen af en undtagelse skal betingelserne herfor, herunder proportionalitetsprincippet, overholdes. Der må således ikke foreligge tiltag, der er mindre indgribende, og hvormed målet stadig kan nås.

Det fremgår af en fortolkningsmeddelelse fra 2006 fra EU-kommissionen vedrørende anvendelsen af artikel 346:

"Det formål, der kan berettige undtagelsen, er udelukkende beskyttelsen af en medlemsstats væsentlige sikkerhedsinteresser. Andre interesser, herunder erhvervsmæssige og økonomiske interesser, kan ikke, selv om de er forbundet med fremstilling af og handel med våben, ammunition og krigsmateriel, berettige en undtagelse på grundlag af traktatens artikel [346], stk. 1, litra b)."

Det vil således ikke være muligt at undtage skibsvedligeholdelse generelt.

Spørgsmål 11:

"Vil ministeren bekræfte at en aftale om udbud af søværnets skibe også vil gælde for hjemmehærens skibe som der snart skal udbydes vedligeholdelsesarbejder for?"

Svar:

Som i tilfældet med EU-udbuddet af skibsvedligeholdelsen til Søværnets skibe vil et udbud af vedligeholdelsen af Marinehjemmehærens fartøjer bero på en konkret vurdering af opgaven.

Forsvarsministeriet har endnu ikke modtaget en indstilling vedrørende vedligeholdelsen af Marinehjemmehærens fartøjer.